

САМОМЕНЕДЖМЕНТ ЯК ФАКТОР РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ПАНДЕМІЇ COVID-19

©2022 БОНДАРЕНКО О. М.

УДК 005.95
JEL: D81; I29

Бондаренко О. М. Самоменеджмент як фактор результативності студентів в умовах сучасної пандемії COVID-19

У статті розглядаються особливості сприйняття студентами власного самоменеджменту в нелегких умовах переходу на дистанційну форму навчання в період пандемії COVID-19 та воєнних дій в Україні. Проведено аналіз досліджень і публікацій вітчизняних і закордонних авторів щодо проблем і тенденцій розвитку вищої освіти в період та після пандемії COVID-19. Метою роботи є дослідження самоменеджменту студентів як фактора їх результативності в умовах дистанційної форми освіти під час пандемії COVID-19. Об'єктом дослідження є процес вдосконалення самоменеджменту студентів під час дистанційного навчання. Предметом дослідження є самоменеджмент студентів під час дистанційного навчання. У статті надаються результати опитування, в якому взяли участь студенти денного та заочного відділень спеціальностей «Економіка» та «Менеджмент» факультету бізнесу та соціальних комунікацій Державного університету інтелектуальних технологій та зв'язку. Дослідження проводилось протягом 2021/22 навчального року, за допомогою google-анкетування. У дослідженні взяли участь 124 студенти бюджетної та контрактної форм навчання. По результатах опитування зроблено висновки щодо сприйняття студентами навчання в дистанційній формі, їх оцінки власної результативності, рівня особистісного самоменеджменту та його впливу на успішність навчання. Більшість студентів вважають, що їм в різній мірі легко було перейти на дистанційну форму навчання, при цьому досить великий відсоток студентів адаптувались до нової форми навчання недостатньо, про що говорить великий відсоток студентів зі зниженою, порівняно з попередніми результатами, успішністю. Більшість респондентів відчують себе досить результативними в нових умовах, що свідчить про наявність у них самоменеджменту на рівні, який їх задовольняє. Примітно, що позитивно власний самоменеджмент оцінили майже всі респонденти. Зроблено акцент на тому, що важливо впроваджувати в життя закладів вищої освіти методики, створені задля підвищення рівня самоменеджменту студентів.

Ключові слова: самоменеджмент, дистанційне навчання, пандемія COVID-19.

Рис.: 9. **Бібл.:** 12.

Бондаренко Олена Михайлівна – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри менеджменту та маркетингу, Державний університет інтелектуальних технологій і зв'язку (вул. Кузнечна, 1, Одеса, 65029, Україна)

E-mail: 7871996@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9853-5051>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2041310/olena-m-bondarenko/>

UDC 005.95
JEL: D81; I29

Bondarenko O. M. Self-Management as a Factor in Student Performance in the Context of the Current COVID-19 Pandemic

The article discusses the peculiarities of students' perception of their own self-management in difficult conditions of transition to distance learning during the COVID-19 pandemic and hostilities in Ukraine. An analysis of research and publications of domestic and foreign scholars on the problems and trends in the development of higher education during and after the COVID-19 pandemic was carried out. The publication is aimed at studying the self-management of students as a factor in their effectiveness in the conditions of distance education during the COVID-19 pandemic. The object of research is the process of improving the self-management of students during distance learning. The subject of the study is the self-management of students during distance learning. The article provides the results of a survey in which students of full-time and correspondence departments of the specialties «Economics» and «Management» of the Faculty of Business and Social Communications of the State University of Intellectual Technologies and Communications took part. The study was conducted during the 2021/22 academic year, using a Google survey. The study involved 124 students of both budget and contract forms of education. According to the results of the survey, conclusions were drawn about the perception of distance learning by students, their valuation of their own effectiveness, the level of personal self-management and its impact on academic success. Most students believe that it was easy for them to switch to distance learning to varying degrees, with a fairly large percentage of students adapting to a new form of education insufficiently, as evidenced by a large percentage of students with a reduced educational performance, compared to previous results. The majority of respondents feel quite effective in the new conditions, which indicates that they are capable of self-management at a level that satisfies them. It is noteworthy that almost all respondents positively valued their own self-management. The emphasis is placed on the importance to introduce the methods created to increase the level of self-management of students at the higher education institutions.

Keywords: self-management, distance learning, COVID-19 pandemic.

Fig.: 9. **Bibl.:** 12.

Bondarenko Olena M. – PhD (Philosophy), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management and Marketing, University of Intellectual Technologies and Communications (1 Kuznechna Str., Odesa, 65029, Ukraine)

E-mail: 7871996@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9853-5051>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/2041310/olena-m-bondarenko/>

Сучасна світова криза, викликана пандемією COVID-19, наклала свій відбиток на всі сфери життєдіяльності людини. Не є виключенням і освіта. Екстрений перехід на дистанційну форму навчання виявився нелегким як для професорсько-викладацького складу та керівництва закладів вищої освіти, так і для багатьох студентів. Модернізація освітнього процесу зробила розвиток навичок самостійної роботи одним із ключових факторів успішного освоєння студентами навчальних програм. Проте дистанційна форма навчання вимагає від студентів більшої самоорганізації, самоконтролю, самомотивації, самодисципліни, ніж просто запланована самостійна робота.

Втім, пандемія COVID-19 не змінила, а лише прискорила вже існуючі тенденції розвитку. Так, останнє покоління державних освітніх стандартів передбачає не лише значну кількість дисциплін на вибір, а й регулярне проходження студентами різних навчальних і виробничих практик, що накладає додаткову відповідальність за грамотне вибудовування своєї індивідуальної освітньої траєкторії, актуалізовану у зв'язку зі скороченням контактної роботи з викладачем, що вибудовується на принципах персоналізації через розвиток особистісних особливостей студентів (інтелектуальних, вольових, емоційних, комунікативних); взаємодії традиційних та інноваційних технологій освіти; гнучкості освітніх форм; саморозвитку особистості студента в умовах збільшення частки самостійної навчальної діяльності.

Виходячи з цього можна припустити, що якісний розвиток навичок самоменеджменту студентів є пріоритетною умовою успішного навчання, причому особливо гостро це завдання проявляється якраз при домінуванні формату навчання із застосуванням переважно дистанційних технологій, які вимушено переважають сьогодні. У силу цілого ряду причин, до яких належить не лише пандемія COVID-19, але й воєнний стан в Україні, дистанційний формат робить провідною формою навчання самостійну роботу, що вимагає від викладачів зміни організаційно-педагогічних умов, коригування змісту педагогічних моделей і технологій, а від студентів – чіткої орієнтації в специфіці курсу, що вивчається, і адаптації до умов освітньої діяльності, що неможливо без підвищення навичок самоменеджменту [1; 2].

Проблемами та тенденціями розвитку вищої освіти в період та після пандемії COVID-19 займалися вітчизняні та закордонні вчені. Проблеми та перспективи дистанційної освіти висвітлені в роботах О. Ю. Полякової та І. М. Чуйко [3], питання ставлення студентів до сучасної цифровізації навчального процесу розглядають Л. В. Щетініна, С. Г. Рудакова, Н. С. Данилевич, Х. Р. Монастирська [4].

Не обминули тему онлайн-навчання і закордонні вчені. Альберт Янг зі співавторами в роботі «Як самооцінка поведінки учнів впливає на їхню успішність

в онлайн-навчанні» [5] визначають, що поведінка учнів у вигляді самооцінки є вирішальним чинником у поліпшенні навчання. Однак оскільки штучний інтелект широко використовується для самооцінки в різних освітніх контекстах, було виявлено численні типи поведінки, у тому числі нестандартну поведінку, яка може негативно вплинути на навчання. Результати показали, що студенти, які часто проходили онлайн-оцінку після занять, зазвичай отримували вищі екзаменаційні бали, ніж ті, хто цього не робив. Втім, успішність студентів, які демонстрували нестандартну поведінку, не обов'язково поліпшувалася, навіть якщо вони активно оцінювались. Отже, потрібен додатковий аналіз самооцінки поведінки студентів та їх самоменеджменту в різних контекстах, у тому числі в контексті впливу на навчання.

Проблему сприйняття викладачами онлайн-навчання в умовах пандемії COVID-19, тобто перехід від очного до екстреного дистанційного формату навчання, досліджував Крістіан Тарчі зі співавторами [6]. У праці «Концепції викладачів про онлайн-навчання в екстремій дистанційній освіті: як воно визначається і які навички саморегульованого навчання з ним пов'язані?» автори, використовуючи досвід дистанційного навчання викладачів Італії, Швеції та Ірану, роблять висновок, що концепції онлайн-навчання виявились недостатньо розвинутими і потребують більш гнучкого підходу та врахування вимог конкретного освітнього середовища.

Каміль Любінський і Домінік Кшиштоф Тама в роботі «Вплив дистанційного навчання на реалізацію навчальних програм у галузі управління та бізнес-досліджень» [7] звертають увагу на те, що вчені, здебільшого, розглядають онлайн-навчання лише як тимчасове рішення, розраховане на сучасні умови.

Звичайно, вони знають про такі переваги, як економія (наприклад, часу, грошей), але коли їх запитують про їхню особисту думку, деякі намагаються говорити від імені своїх учнів, погоджуючись з тим, що в багатьох відношеннях стаціонарне навчання здається більш орієнтованим на студента, проте після того, як ситуація з епідемією закінчиться, деякі елементи дистанційного навчання можна буде залишити з використанням технологій ІКТ.

У роботі Ліз де Бакер зі співавторами «Виявлення профілів регулювання під час комп'ютерного спільного навчання та вивчення зв'язку з продуктивністю, мотивацією та самоефективністю студентів» [8] виявлено три профілі регулювання, які значно відрізнялися за своїм концептуальним розумінням, мотивацією до навчання та переконаннями в самоефективності.

Луїс Гонсалес Браво та інші в праці «Погляд менеджерів вищої освіти на управління якістю та сприйняття новітніх технологій: розповідь про «старійшин», «посередників» і «робочих бджіл» за часів

COVID-19» [9] наголошують, що пандемія COVID-19 підкреслила роль інформаційних систем управління освітою для управління якістю у вищій освіті. Також вони визначають нові напрямки постпандемічних досліджень і наголошують, що успішна реалізація процесів управління якістю багато в чому залежить від сприйняття менеджерами поняття якості освіти.

Кластерний аналіз, проведений дослідниками, виявив три різні типи менеджерів стосовно технологій: «Старійшини», «Посередники» та «Робітничі бджоли». Знання цих профілів цих типів менеджерів, на думку дослідників, може дозволити провести індивідуальне навчання при відновленні після пандемії COVID-19.

Майя Ашер, Мірі Барак і Хоссам Хейк [10] розглядають питання проблеми інновацій студентів вищих навчальних закладів. Оскільки через спалах COVID-19 багато факультетів в основному покладаються на онлайн-платформи для проведення курсів, зростає потреба у виявленні інновацій студентів в онлайн-середовищі навчання. Результати показали, що і студенти стаціонарного навчання, і онлайн-студенти повідомляли про однакові рівні інноваційних поведінкових тенденцій. Разом із тим, студенти, які займалися очно, отримали вищі середні бали з інновацій порівняно з онлайн-студентами як в індивідуальних завданнях, так і в командних проєктах.

Маїс Аль-Насах зі співавторами у своїй роботі «Оцінка задоволеності студентів онлайн-навчанням під час COVID-19: дискримінантний аналіз» [11] підіймають важливу тему вивчення впливу онлайн-навчання на самоефективність, загальну тривожність і страх перед COVID-19. Автори виділяють три різні рівні задоволеності онлайн-навчанням (низький, середній і високий) серед студентів університетів. Кореляційний аналіз показав, що самоефективність онлайн-навчання значною мірою пов'язана із задоволеністю онлайн-навчанням, тоді як загальна тривога і страх перед COVID-19 були значущо та негативно пов'язані із задоволеністю онлайн-навчанням. Дискримінантний аналіз виявив появу трьох рівнів задоволеності онлайн-навчанням від самоефективності в Інтернеті, загальної тривожності та страху перед COVID-19. Це дослідження теоретично обґрунтувало важливість самоефективності онлайн-навчання для задоволення від нього. Високий рівень задоволеності онлайн-навчанням супроводжувався високою онлайн-самоефективністю, помірною загальною тривожністю та низьким страхом перед COVID-19.

Академічне залучення відповідало онлайн-самоефективності та загальній тривожності, тоді як страх був пов'язаний з COVID-19. У цьому ключі самоефективність онлайн-навчання та помірна загальна тривожність привели до високої задоволеності онлайн-навчанням. Страх перед COVID-19 також призводив до зниження задоволеності онлайн-навчанням.

Васна Аль-Маві, Кенет Морган Квайу, Таснім Гараїбе в роботі «Погляд студента на дистанційне навчання під час пандемії COVID-19: тематичне дослідження Університету Західного Мічигану, США» [12] підкреслюють, що оскільки процес дистанційного навчання став більш поширеним у США через пандемію COVID-19, важливо розуміти досвід, точки зору та переваги студентів. У статті автори досліджують думки студентів щодо методів дистанційного навчання, негативний досвід дистанційного навчання, такий як відсутність соціальної взаємодії, та позитивний досвід, такий як гнучкість у часі та місці.

Як бачимо з огляду літератури, проблему дистанційної освіти під час пандемії COVID-19 різнобічно розглядали як вітчизняні, так і закордонні вчені, проте їх цікавив здебільшого погляд на дистанційну освіту викладачів або оцінка її студентами. При цьому слід нагадати, що в умовах пандемії дистанційна форма навчання є екстреною мірою, і адаптація до неї є безвибірковою необхідністю. Отже, ця стаття присвячена дослідженню самоменеджменту як фактора оптимізації особистісної результативності студентів у період дистанційного навчання в умовах пандемії COVID-19.

Метою роботи є дослідження самоменеджменту студентів як фактора їх результативності в умовах дистанційної форми освіти під час пандемії COVID-19.

Об'єктом дослідження є процес вдосконалення самоменеджменту студентів під час дистанційного навчання.

Предметом дослідження є самоменеджмент студентів під час дистанційного навчання.

При проведенні дослідження використано методи опитування, структурно-логічного аналізу, порівняння й узагальнення результатів дослідження. Методологічною та інформаційною основою роботи є наукові праці, матеріали періодичних видань, ресурси Internet.

Сприйняття часу та складності завдання не має єдиного характеру для всіх індивідів. Людина сама встановлює його рамки та координати, звідси рівний фактичний інтервал часу або однакові за складністю завдання можуть сприйматися по-різному. Хтось сприймає завдання як швидкі та легкі, а для когось вони, навпаки, виявляються складними, і вирішення їх вимагає великих затрат часу та зусиль. У цілому сприйняття часу та складності завдань залежить від безлічі факторів: фізіологічного стану, наявності знань і вмінь, особистісних особливостей та ін. Це особливо гостро відчувається в молодих людей, тому успішність у навчанні студентів та адаптація їх під час переходу на дистанційне навчання не в останню чергу залежить від продуктивності тимчасових компонентів.

Для того, щоб визначити, як сприймають навчання на дистанційній формі студенти, як вони оці-

нюють власну результативність, і з'ясувати рівень їх самоменеджменту та його вплив на результативність навчання було проведено дослідження, в якому взяли участь студенти денного та заочного відділень факультету бізнесу та соціальних комунікацій Державного університету інтелектуальних технологій та зв'язку, спеціальностей «Економіка» та «Менеджмент». Дослідження проводилось протягом 2021/22 навчального року. Збір даних проводився за допомогою Google-анкетування. При аналізі даних використовувалися методи опитування, описової статистики. У дослідженні взяли участь 124 студенти бюджетної та контрактної форм навчання. Студентам були задані певні запитання.

1. На запитання «Ваша стать» відповіло 100% респондентів, з них 28% – чоловіки, а 72% – жінки (рис. 1).

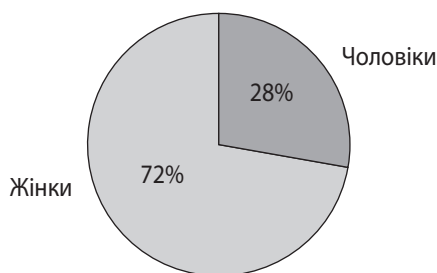

Рис. 1. Стать респондентів, які брали участь в анкетуванні

2. На запитання «Ваш вік» (рис. 2) відповіли 100% респондентів, що складає 124 особи. З них 81,5% (101 респондент) був у віці від 16 до 25 років, 17% (21 респондент) у віці від 26 до 45 років і 1,5% (2 респонденти) – у віці від 45 до 60 років. Респондентів молодше 16 років і старше 60 років не було.

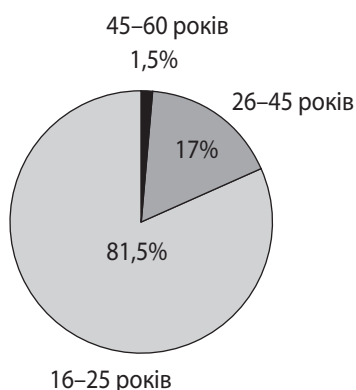

Рис. 2. Вік респондентів

3. На запитання «Чи легко Вам було перейти на дистанційну форму навчання з початком карантину?» (рис. 3) відповіли 100% респондентів. З них 13,7% (17 респондентів) обрали відповідь «Так», 44,4% (55 респондентів) – «Скоріше так», 21,8% (27 респондентів) – «Байдуже», 10,4% (13 респондентів) – «Скоріше ні», а ще 9,7% (12 респондентів) обрали відповідь

«Ні». Отже, більшість студентів (79,9%) вважають, що їм різною мірою легко було перейти на дистанційну форму навчання, проте 20,1% так не вважають.

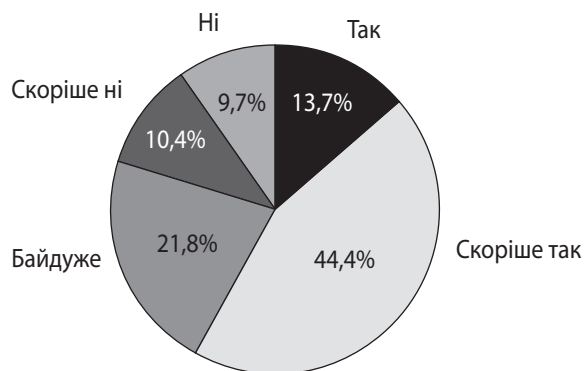

Рис. 3. Уявлення респондентів щодо легкості переходу на дистанційну форму навчання з початком карантину

4. На запитання «Скільки часу на добу Ви витрачаєте на навчання на дистанційній формі?» (рис. 4) відповіли 100% респондентів. З них 16,1% (20 респондентів) відповіли, що навчаються 2 години чи менше, 18,5% (23 респондента) навчаються 3–6 годин на добу, лише 4,8% (6 респондентів) вважають, що проводять за навчанням більше 6 годин у день, 60,6% (75 респондентів) не можуть відповісти, бо займаються навчанням не регулярно.

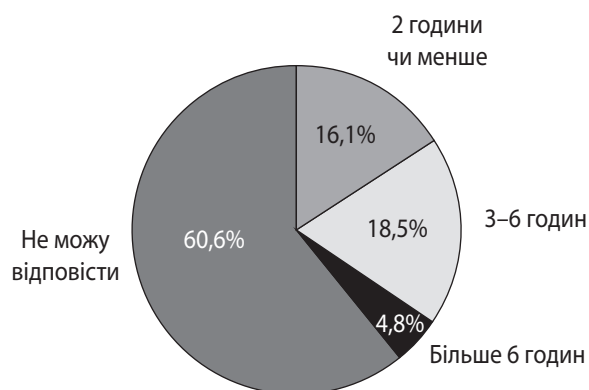

Рис. 4. Обсяги часу, який респонденти щоденно витрачають на навчання за дистанційною формою

5. На запитання «З якими найбільшими проблемами Ви зіткнулися при переході на дистанційну форму навчання?» (рис. 5) відповіли 100% респондентів. З них 19,4% (24 респонденти) обрали відповідь «Відсутність якісно обладнаного робочого місця», 79% (98 респондентів) відмітили, що в онлайн-форматі навчання вони більше втомлюються, 60,6% (75 респондентів) відчувають розмитість у чергуванні роботи та відпочинку, 81,5% (101 респондент) скаржаться на відсутність живого спілкування, 44,4% (55 респондентів) мали проблему з відсутністю стабільного інтернет-зв'язку, а 25,8% (32 респонденти) – непорозуміння зі співрозмовниками через віддалений формат.

Рис. 5. Найбільші проблеми, з якими зіткнулись респонденти при переході на дистанційну форму навчання

6. На запитання «Як змінилась успішність Вашого навчання після переходу на дистанційну форму?» (рис. 6) відповіли 100% респондентів.

Серед опитаних, 33,1% (41 респондент) вибрав відповідь «Зроста», 18,5% (23 респонденти) вважають, що успішність їх навчання знизилась (через незадовільне складання іспиту з однієї дисципліни), 29% (36 респондентів) вважають, що успішність їх навчання знизилась (через незадовільне складання іспитів з двох і більше дисциплін), 19,4% (24 респонденти) вважають, що успішність їх навчання залишилась без змін. Отже, якщо розглядати успішність навчання як один із показників адаптованості студентів до дистанційної форми навчання, то можна побачити, що досить великий відсоток студентів, а саме 47,5% (59 респондентів) адаптувалися недостатньо.

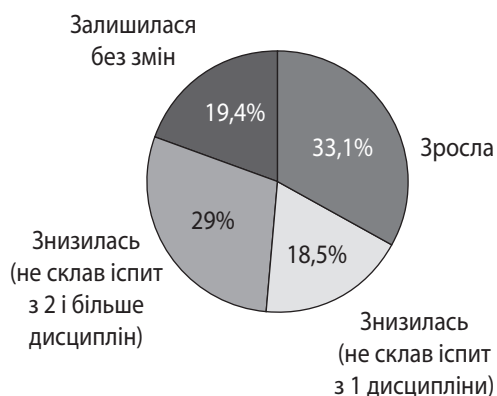

Рис. 6. Зміни успішності навчання респондентів після переходу на дистанційну форму

7. На запитання «Як змінилась Ваша результативність після переходу на дистанційну форму?» (рис. 7) відповіли 100% респондентів. Серед опитаних 25,8% (32 респонденти) вважають, що їх результативність зроста, 40,3% (50 респондентів) вважають, що

їх результативність знизилась, 33,9% (42 респонденти) вважають, що їх результативність залишилась без змін. Отже, ми бачимо, що більшість респондентів, а саме 59,7% (74 респонденти), незважаючи на перехід на дистанційну форму навчання, відчувають себе досить результативними в нових умовах, що говорить про наявність у них гарного самоменеджменту. Проте 40,3% студентів, які не задоволені власною результативністю, потребують допомоги щодо поліпшення їх самоменеджменту.

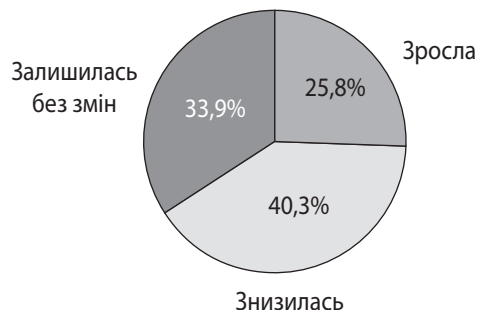

Рис. 7. Зміни результативності респондентів після переходу на дистанційну форму

8. На запитання «Чи використовували Ви методику самоменеджменту для поліпшення власної результативності під час навчання на дистанційній формі?» (рис. 8) відповіли 100% респондентів. З них 40,3% (50 респондентів) вказали, що не використовують методику самоменеджменту, 44,4% (52 респонденти) використовували методику організації часу та планування, 19,4% (22 респонденти) – методику боротьби зі стресовими станами, 4,8% (6 респондентів) – методику побудови кар'єри, 9,7% (12 респондентів) – методику подолання конфліктів, 25,8% (32 респонденти) – методику самомотивації та самоналаштування та 16,1% (20 респондентів) – методи боротьби з прокрастинацією, або «відкладанням».

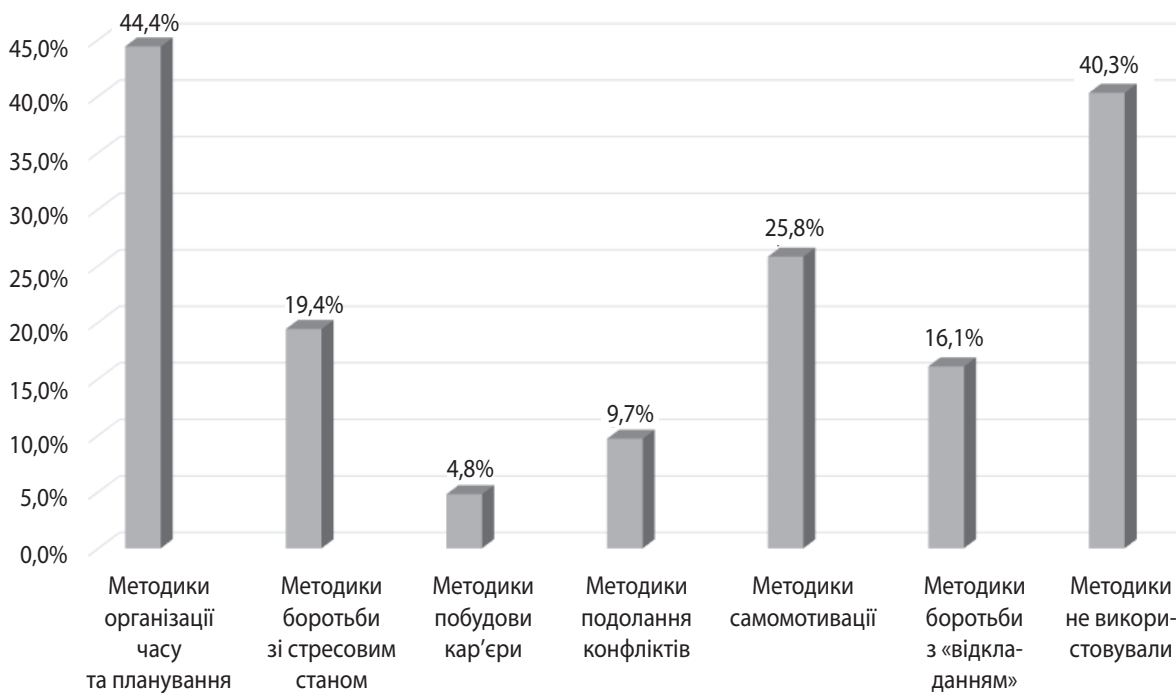

Рис. 8. Методики самоменеджменту, які використовували респонденти під час навчання на дистанційній формі для поліпшення власної результативності

Як бачимо, досить великий відсоток студентів, а саме 59,7% (74 респонденти) використовують різні методики самоменеджменту, і найбільш затребуваними є методики організації часу та планування, тобто методики розділу самоменеджменту – тайм-менеджмент, а також методики самомотивації та самоналаштування, які теж є досить актуальними при дистанційній формі, коли викладач не завжди в змозі активно стимулювати навчальну діяльність студента.

9. На прохання «Оцініть власний самоменеджмент під час дистанційного навчання» (рис. 9) відповіли 100% респондентів. На «Відмінно» власний самоменеджмент оцінили 4,8% (6 респондентів), «Добре» собі виставили 64,6% опитаних (80 респондентів), вважають свій самоменеджмент «Задовільним» 29% (36 респондентів) і 1,6% (2 респонденти) обрали відповідь «Незадовільно».

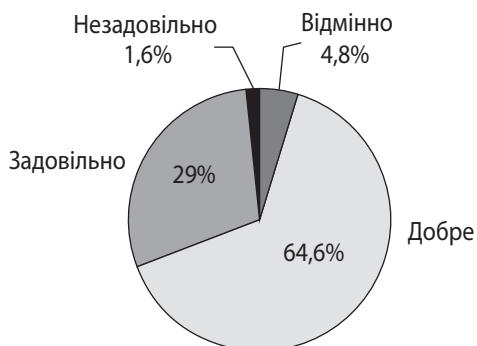

Рис. 9. Оцінка респондентів власного самоменеджменту під час дистанційного навчання

Примітно, що позитивно власний самоменеджмент оцінили майже всі респонденти. Позитивну оцінку своєму самоменеджменту виставили 98,4% опитаних, що складає 122 особи. При тому, що 40,3% (50 респондентів) вказали, що не використовують методики само менеджменту, і лише 1,6% (2 респонденти) вважають свій самоменеджмент незадовільним, тобто визнають існуючу в них проблему.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було визначено особливості сприйняття студентами власного самоменеджменту в нелегких умовах переходу на дистанційну форму навчання в період пандемії COVID-19 та воєнних дій в Україні.

Проведено аналіз досліджень і публікацій вітчизняних і закордонних авторів щодо проблем і тенденцій розвитку вищої освіти в період та після пандемії COVID-19. У більшості досліджень наголошується, що в багатьох відношеннях стаціонарне навчання більш орієнтоване на студента, проте після того, як ситуація з епідемією закінчиться, деякі елементи дистанційного навчання, а саме: з використанням технологій ІКТ, можна буде залишити.

У результаті проведеного під час дистанційного навчання онлайн-опитування студентів виявлено, що більшість студентів вважають, що їм різною мірою легко було перейти на дистанційну форму навчання, при цьому досить великий відсоток студентів адаптувались до нової форми навчання недостатньо, про що говорить відсоток студентів зі зниженою, порівняно з попередніми результатами, успішністю.

Також більшість респондентів відчувають себе досить результативними в нових умовах, що говорить про наявність у них самоменеджменту на рівні, який їх задовольняє. Великий відсоток студентів використовують різні методики самоменеджменту, з яких найбільш затребуваними є методики організації часу та планування, тобто методики розділу самоменеджменту – тайм-менеджмент, а також методики самомотивації та самоналаштування, які теж є досить актуальними при дистанційній формі, коли викладач не завжди в змозі активно стимулювати навчальну діяльність студента. Примітно, що позитивно власний самоменеджмент оцінили майже всі респонденти.

В умовах навчання з дотриманням соціальних обмежень завдання студентів з управління навчальним і позанавчальним часом ускладнюються та вимагає високого рівня самоменеджменту. Студенти на дистанційній формі навчання стикаються з низкою проблем, викликаних невмінням чітко вибудовувати цілі навчання, визначати пріоритетність виконання завдань, грамотно планувати діяльність. Вони зазнають труднощів при вибудовуванні своєї індивідуальної освітньої траєкторії в умовах дистанційного навчання, при цьому алгоритм самоменеджменту збивається, спотворюється сприйняття часу, особливо це стосується методів планування та розподілу часу на навчання та позанавчальну діяльність. Тому так важливо впроваджувати в життя закладів вищої освіти методики, створені для підвищення рівня самоменеджменту студентів. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Бондаренко О. М., Тардаскіна Т. М., Богатирьова Л. Д. Дослідження розвитку віддаленої роботи в умовах пандемії COVID-19. *Бізнес Інформ*. 2021. № 2. С. 190–197. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-2-190-197>
2. Бондаренко О. М., Рішко Ю. І., Тардаскіна Т. М. Переваги віддаленої роботи як ефективної форми зайнятості персоналу в сучасних умовах. *Бізнес Інформ*. 2018. № 12. С. 425–430. URL: https://www.business-inform.net/annotated-catalogue/?year=2018&abstract=2018_12_0&lang=ua&stqa=60
3. Полякова О. Ю., Чуйко І. М. Дистанционное образование: взгляд изнутри. *Бізнес Інформ*. 2012. № 8. С. 245–247. URL: https://www.business-inform.net/annotated-catalogue/?year=2012&abstract=2012_08_0&lang=ua&stqa=69
4. Щетініна Л. В., Рудакова С. Г., Данилевич Н. С., Монастирська Х. Р. Цифровізація навчального процесу: погляд студентів. *Бізнес Інформ*. 2021. № 2. С. 94–98. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-2-94-98>
5. Yang A. C. M., Chen I. Y. L., Flanagan B., Ogata H. How students' self-assessment behavior affects their online learning performance. *Computers and Education: Artificial Intelligence*. 2022. Vol. 3. Art. no. 100058. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2022.100058>
6. Tarchi C., Brante E. W., Jokar M., Manzari E. Preservice teachers' conceptions of online learning in emergency distance education: How is it defined and what self-regulated learning skills are associated with it? *Teaching and Teacher Education*. 2022. Vol. 113. Art. no. 103669. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.103669>
7. Lubiński K., Tama D. K. The observed effects of distance learning on curriculum implementation in management and business studies. *Procedia Computer Science*. 2021. Vol. 192. P. 2540–2549. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.procs.2021.09.023>
8. De Backer L. et al. Identifying regulation profiles during computer-supported collaborative learning and examining their relation with students' performance, motivation, and self-efficacy for learning / Liesje De Backer, Hilde Van Keer, Fien De Smedt, Emmelien Merchie, Martin Valcke. *Computers & Education*. 2022. Vol. 179. Art. no. 104421. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104421>
9. Luis G. B. Et al. Higher education managers' perspectives on quality management and technology acceptance: A tale of elders, mediators, and working bees in times of Covid-19 / Luis González Bravo, Nicolae Nistor, Bernardo Castro et al. *Computers in Human Behavior*. 2022. Vol. 131. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107236>
10. Usher M., Barak M., Haick H. Online vs. on-campus higher education: Exploring innovation in students' self-reports and students' learning products. *Thinking Skills and Creativity*. 2021. Vol. 42. Art. no. 100965. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2021.100965>
11. Al-Nasa'h M. et al. Estimating students' online learning satisfaction during COVID-19: A discriminant analysis / Mais Al-Nasa'h, Luae' Al-Tarawneh, Ferial M. Abu Awad, Ikhlas Ahmad. *Heliyon*. 2021. Vol. 7. Iss. 12. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e08544>
12. Al-Mawee W., Kwayu K. M., Gharaibeh T. Student's perspective on distance learning during COVID-19 pandemic: A case study of Western Michigan University, United States. *International Journal of Educational Research Open*. 2021. Vol. 2. Art. no. 100080. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijedro.2021.100080>

REFERENCES

- Al-Mawee, W., Kwayu, K. M., and Gharaibeh, T. "Student's perspective on distance learning during COVID-19 pandemic: A case study of Western Michigan University, United States". *International Journal of Educational Research Open*, art. 100080, vol. 2 (2021). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijedro.2021.100080>
- Al-Nasa'h, M. et al. "Estimating students' online learning satisfaction during COVID-19: A discriminant analysis". *Heliyon*, vol. 7, no. 12 (2021). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e08544>
- Bondarenko, O. M., Rishko, Yu. I., and Tardaskina, T. M. "Perevahy viddalenoj roboty yak efektyvnoy formy zainiatosti personalu v suchasnykh umovakh" [The Advantages of Remote Work as an Efficient Form of Employment of Staff in Modern Conditions]. *Business Inform*, no. 12 (2018): 425–430. https://www.business-inform.net/annotated-catalogue/?year=2018&abstract=2018_12_0&lang=ua&stqa=60

- Bondarenko, O. M., Tardaskina, T. M., and Bohatyryova, L. D. "Doslidzhennia rozvytku viddalenoj roboty v umovakh pandemii COVID-19" [Researching the Development of Remote Work in the Context of the COVID-19 Pandemic]. *Biznes Inform*, no. 2 (2021): 190-197. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-2-190-197>
- De Backer, L. et al. "Identifying regulation profiles during computer-supported collaborative learning and examining their relation with students' performance, motivation, and self-efficacy for learning". *Computers & Education*, art. 104421, vol. 179 (2022). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104421>
- Lubinski, K., and Tama, D. K. "The observed effects of distance learning on curriculum implementation in management and business studies". *Procedia Computer Science*, vol. 192 (2021): 2540-2549. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.procs.2021.09.023>
- Luis, G. B. et al. "Higher education managers' perspectives on quality management and technology acceptance: A tale of elders, mediators, and working bees in times of Covid-19". *Computers in Human Behavior*, vol. 131 (2022). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107236>
- Polyakova, O. Yu., and Chuyko, I. M. "Distantsionnoye obrazovaniye: vzglyad iznutri" [Distance Learning: Inside View]. *Biznes Inform*, no. 8 (2012): 245-247. https://www.business-inform.net/annotated-catalogue/?year=2012&abstract=2012_08_0&lang=ua&stqa=69
- Shchetinina, L. V. et al. "Tsyfrovizatsiia navchalnoho protsesu: pohliad studentiv" [Digitalization of the Educational Process: The Views of Students]. *Biznes Inform*, no. 2 (2021): 94-98. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-2-94-98>
- Tarchi, C. et al. "Preservice teachers' conceptions of online learning in emergency distance education: How is it defined and what self-regulated learning skills are associated with it?" *Teaching and Teacher Education*, art. 103669, vol. 113 (2022). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tate.2022.103669>
- Usher, M., Barak, M., and Haick, H. "Online vs. on-campus higher education: Exploring innovation in students' self-reports and students' learning products". *Thinking Skills and Creativity*, art. 100965, vol. 42 (2021). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2021.100965>
- Yang, A. C. M. et al. "How students' self-assessment behavior affects their online learning performance". *Computers and Education: Artificial Intelligence*, art. 100058, vol. 3 (2022). DOI: <https://doi.org/10.1016/j.caeai.2022.100058>

UDC 339.138

JEL: A11; D20; M30; M31; M37

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-5-133-137>

PECULIARITIES OF APPLICATION OF INTERNET PROMOTION TOOLS IN THE B2B MARKET

©2022 BOIKO N. O.

UDC 339.138

JEL: A11; D20; M30; M31; M37

Boiko N. O. Peculiarities of Application of Internet Promotion Tools in the B2B Market

The aim of the article is to determine the differences between Internet marketing in the B2C and B2B sectors, analysis of the most trendy tools of Internet marketing in the B2B sector in order to determine their effective impact on marketing activities and enterprises operating in the B2B market as a whole. It was reasonable to assume that Internet marketing tools are more adapted to the field of B2C. Many industrial companies have ignored the use of modern Internet promotion tools, thus losing market share and potential buyers, giving way to those who quickly adapt to new trends. However, when implementing methods and tools of Internet marketing, it is important to take into account the peculiarities of the sale of industrial products in the field of B2B. The article proposes methods and tools of Internet marketing, recommended for use taking into account the characteristics of industrial products and the sphere of B2B. The study highlighted the most promising and effective tools of Internet marketing in the B2B segment, and also argued that the effect of using these tools will use knowledge about customer needs and strengthen the company's position in the new competitive field of goods and services. It is concluded that previously it was considered that Internet marketing tools are the most adapted to the field of B2C. Many industry companies have ignored the use of modern online promotion tools. For the most part, the use of Internet marketing in B2B companies was complicated by the lack of relevant theoretical framework and practical recommendations. However, Internet marketing gives the opportunity to conduct successful activities on the Internet not only to companies in the field of B2C, but also to companies in the field of B2B, selling industrial products.

Keywords: internet marketing, internet marketing tools, B2B market, product promotion, industrial marketing.

Tabl.: 1. **Bibl.:** 15.

Boiko Natalia O. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Marketing, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: nataleboyko@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7292-5289>

Researcher ID: <https://publons.com/wos-op/researcher/5270669/natalia-boiko/>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorid=57220922184>

УДК 339.138

JEL: A11; D20; M30; M31; M37

Бойко Н. О. Особливості застосування інструментів інтернет-просування на B2B-ринку

Метою статті є визначення відмінностей інтернет-маркетингу у B2C- і B2B-секторах, аналіз найбільш трендових інструментів інтернет-маркетингу саме в секторі B2B з метою визначення їх ефективного впливу як на маркетингову діяльність, так і на діяльність підприємств, що діють на B2B-ринку у цілому. Було прийнятим вважати, що інструменти інтернет-маркетингу більш адаптовані під сферу B2C. Багато пред-